

www.rekabet.gov.tr

Sayın Yönetici,

Kamu kurumlarının özel ve resmi kuruluşlara mektup göndermesi olağan bir uygulama değildir. Ancak Türkiye’de Rekabet Kurumu olarak iki yıldır bu uygulamayı başlatmış bulunuyoruz. **2009 Rekabet Mektubu**’nun amacı, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ile Rekabet Kurumu’nun temel hedeflerini ortaya koymak ve gerekli uyarıları yaparak, kriz döneminde teşebbüslerimizin eksik bilgi nedeniyle önemli cezalarla karşı karşıya gelmelerini engellemeye çalışmak olmuştur. Şu anda okumakta olduğunuz **2010 Rekabet Mektubu**’nun gerekçesi ise, ekonomik krizden çıkış aşamasında “**rekabet savunuculuğu**” anlayış ve duyarlılığının yaygınlaşmasının önemini vurgulamaktır.

Küresel kriz dolayısıyla rekabetçi piyasa süreçlerine olan güven zaman zaman tartışılıyor olsa bile, kriz sonrası dönemde de rekabetçi yaklaşımları benimseyen ülke ve ekonomilerin başarılı olacaklarına olan inancımız devam etmektedir. Hem bütün dünyanın yaşadığı krizin ortaya çıkmasında, hem de krizden çıkışın yönetilmesinde “**kamu yönetimi sorumluluğu**”nun ne kadar önemli olduğu her geçen gün daha iyi anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, rekabetçi bir ortamın oluşturulması ve bu konudaki toplumsal duyarlılığın artırılmasına yönelik çabalar, yani “**rekabet savunuculuğu**”, esasen Rekabet Kurumu’nun asli görevleri arasındadır.

Rekabetçi düzen herkesin yararınadır! Rekabetçi, âdil bir piyasa düzeninin oluşturulması ve geliştirilmesi görevi de yalnız Rekabet Kurumuna değil, bütün kamu otoritelerine ve toplumsal gruplara düşen ortak bir görevdir. Bu nedenle, ilgili Kanun çerçevesinde başarılı olmak için tüm paydaşlarımız ile işbirliği içinde çalışmanın ne kadar gerekli olduğunun farkında olduğumuzu ifade etmek isteriz.

Konuyla ilgili düşünce ve beklentilerimizi kamuoyumuzla paylaşmak istememizin asıl nedeni, başta bütün vatandaşlarımız olmak üzere hükümet ve kamu yönetimimizin, siyasi partilerimizin, özel kesimdeki ve kamudaki teşebbüslerimizin, teşebbüs birliklerinin, sivil toplum örgütlerinin, düzenleyici ve denetleyici kuruluşlar ile medya ve üniversitelerimizin, yani bütün paydaşlarımızın dikkatini çekmek, ilgi ve desteklerini sağlamaktır.

Rekabet Kurumu’nun temel amacı, Türkiye’de etkin ve sürdürülebilir bir rekabet ortamının tesisi ve korunması konusunda üzerine düşen tüm sorumluluğu en iyi şekilde yerine

getirmektedir. Bu nedenle, “**rekabet savunuculuğu**” konusunda size yaptığımız somut önerileri değerlendirmeniz ve gerekli çabayı göstermeniz en büyük temennimizdir.

Mektubumuz, maalesef hem uzun hem de alışıl gelen tarzın dışında kaleme alınmıştır. Ne var ki, rekabetçi düzenin bütünlüğü açısından vurgulanması gereken konuların çokluğu, böyle bir yöntemi zorunlu kılmıştır. Konunun bütünlüğü bakımından önemli gördüğümüz bazı hususlar, anlamlı olduğuna inandığımız bazı soru ve başlıklarla bilginize sunulmaktadır.

“**Mektup**”, paydaş olarak gördüğümüz bütün kesimlere ulaştırılmaya çalışılacaktır. Kurumumuz, konuyla ilgili olarak sizden gelecek her türlü teklif, tavsiye ve talebe açık olacaktır. İlginiz ve desteğiniz için en içten teşekkürlerimi, başarı dilekelerimle selam ve saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Nurettin Kaldırmacı

Başkan

1. **Rekabetçi piyasa düzeni niçin önemlidir? Rekabet bilgisi ve kültürünün yaygınlaşması neden gereklidir?**
2. **Adil rekabet ortamının tesisi toplumsal bir amaç olmalıdır!**
3. **Rekabet ortamının kuralları, kuralların ihlâli halinde de yaptırımları vardır!**
4. **Rekabet savunuculuğu nedir?**
5. **Rekabet savunuculuğu konusunda Rekabet Kurumu'na nasıl bir görev düşmektedir? Rekabet savunuculuğunun kurumsallaşması Rekabet Kurumu'nun tek başına sorumlu olduğu bir görev midir?**
6. **Teşebbüsler/işletme yöneticileri konuya nasıl yaklaşmalıdır?**
7. **Haksız rekabetten ve kayıt dışı ekonomiden kaynaklanan sorunlar, teşebbüslerin rekabet etmesini zorlaştırmakta ya da engellemektedir. Ancak Rekabet Kurumu, bu sorunların çözümü için doğrudan muhatap ve yetkili mercii konumunda değildir.**
8. **Rekabet Kurumu ile teşebbüs birlikleri arasında stratejik paydaşlık ilişkisi vardır!**
9. **Rekabet savunuculuğuna ilişkin olarak siyaset kurumunun duyarlılığı ne olmalıdır?**
10. **Kamu yönetiminin bütünlüğü çerçevesinde konu nasıl anlaşılmalıdır? Merkezi ve yerel yönetimler rekabet savunuculuğu bağlamında neler yapabilir?**
11. **Yargı denetimi rekabet ortamının gelişimi açısından önemlidir!**
12. **Rekabet savunuculuğunda Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların yeri ve rolü nedir?**
13. **Özelleştirme işlemleri rekabet savunuculuğunun özel bir uygulama alanıdır!**
14. **Sivil toplum örgütleri açısından yapılabilecekler nelerdir?**
15. **Rekabet savunuculuğunda medyaya düşen bir görev var mıdır?**
16. **Rekabet savunuculuğunun kurumsallaşmasında üniversitelerimiz önemli roller üstlenebilir!**
17. **Rekabet Kurumu, rekabet savunuculuğu görevini yerine getirirken ne tür faaliyetlerde bulunmaktadır?**

1. Rekabetçi piyasa düzeni niçin önemlidir? Rekabet bilgisi ve kültürünün yaygınlaşması neden gereklidir?

Rekabetçi bir piyasa tercihinin ve bu tercih çerçevesinde ortaya çıkan rekabetçi düzenin yararları açıktır: **Hak edenin başarılı olması esasına dayanan oyun kuralları çerçevesinde birbiriyle yarışan teşebbüslerin var olduğu bir ortamda, girişimci ve tüketici özgürlüğü kadar, ürün çeşitliliği, fiyat rekabeti ve yüksek kalite, yenilikçilik ve verimlilik de var demektir.** Rekabeti kısıtlayan veya engelleyen birtakım olumsuzlukların bulunmadığı piyasalara bir yandan yeni girişler kolaylaşacak, girişimciler cesaretlendirilecek, diğer yandan da küçük büyük bütün teşebbüsler sahip oldukları kaynakları en verimli şekilde kullanarak daha başarılı olmaya çalışacaklardır.

Rekabetin olumlu etkilerini günlük hayatımızda somut bir şekilde görmek mümkündür.

Rekabet olgusu düşündüğümüzün ötesinde hayat tarzımızı şekillendirmekte ve her geçen gün, olumlu yönde biraz daha değiştirmektedir. Nitekim, çok değil, birkaç yıl öncesine kadar yalnızca varlıklı, gelir düzeyi yüksek insanların kullanmayı tercih ettiği bir ulaşım şekli olan havayolu taşımacılığı, bugün, kimi zaman şehirlerarası otobüs ücretlerine yaklaşan tarifelerle çok daha geniş bir kesimin yararlandığı bir hizmet olarak ortaya çıkmaktadır. Telekomünikasyon sektöründeki teknolojik gelişmeler ve her gün artan tarife çeşitliliği, günlük hayatımızın kanıksadığımız ve vazgeçemeyeceğimiz gerçekleri haline gelmektedir. Banka ve finans kuruluşları pazarda tutunabilmek ve gelişebilmek için neredeyse her gün yeni bir kredi ya da yatırım ürününü müşterilerinin hizmetine sunmak konusunda bir yarış içindedir.

Örnekleri kolaylıkla çoğaltılabilecek günlük hayattaki bu türden gelişmelerin arkasında, işleyen ve daha da sağlıklı olması için çaba gösterilmesi gereken bir “**rekabetçi düzen**”in varlığını ve etkisini görmek mümkündür. Bu süreçte, kamu hizmet anlayışı dönüşmekte, özel sektör kuruluşları güçlü olup ayakta kalmanın hesabını yapmaktadır. Hem teşebbüs hem de ülke ekonomisi ölçeğinde önemli olan, koruma şemsiyesinden uzak, rekabetçi bir ortamda ya da bütün dünyada rekabet edebilmektir. **Rekabetçi bir ortamda başarılı olabilen**

teşebbüslerin rekabet gücü yükselecek, diğer yandan, bu tür teşebbüslerden oluşan bir ekonomi de, “sürdürülebilir rekabet gücü”ne kavuşacaktır.

Bütün bu olgular, rekabeti niçin korumamız ve geliştirmemiz gerektiğini bize açıklamaktadır. Rekabetin kurumsallaştığı bir süreç, her düzeyde sahip olunan kaynakların etkin kullanımına yol açacaktır. Dolayısıyla sağlam ve güçlü teşebbüsler gibi, gelişmiş ve rekabet gücü yüksek bir ülke ekonomisi de rekabet ortamının varlığı ve kurumsallaşması ile mümkün olacaktır. Rekabet kültürünün yerleşmesine ve geliştirilmesine duyulan ihtiyaç da buradan kaynaklanmaktadır.

2. Âdil rekabet ortamının tesisi toplumsal bir amaç olmalıdır!

Daha “iyi bir düzen”de yaşamak fikri, bütün insan toplulukları için toplumsal bir hedeftir. Haksız kazancın olmadığı; gücünün zayıfı ezmediği; aklın, ahlakın, dürüstlüğü, yenilikçiliğin, girişimciliğin ödüllendirildiği bir ortam, rekabet kurallarının varlığı ile mümkündür. Bu bakımdan, adalet inancını yerleştirmeye, demokrasi anlayışını geliştirmeye, hukukun üstünlüğünü hâkim kılmaya yönelik çabalar ile etkin bir rekabet düzeni arasında bir tür sebep sonuç ilişkisi söz konusudur.

Rekabetçi düzenin meşrûiyeti ve gerekliliği, bir tekelin ya da kartelin “**ben ne verirsem, müşteri onu alır**” hoyratlığından ya da “**kaçı satarsam satayım tüketici almak zorundadır**” zihniyetinden bizi kurtaran yegâne iktisadi model olmasında yatmaktadır. Aynı şekilde, rekabetçi yaklaşım, vatandaşı istismar ve ülke kaynaklarını israf eden “**devletçi ve bürokratik bakış**”a ve “**kamu başarısızlıkları**”na da kapıyı kapatan bir anlayıştır.

Tekellerin veya kartellerin egemen olduğu bir ekonomi, çoğu kere haksız kazancın kural haline geldiği bir düzen ile neredeyse eş anlamlıdır. Bu bakımdan rekabetçi anlayış ve değerlere toplumun tüm kesimlerinin sahip çıkması beklenmelidir. “**İyi olanın**”, “**hak edenin**” kazandığı bir düzeni korumak için gereken toplumsal uzlaşmanın temelleri bu anlayış üzerine inşa edilmelidir.

3. Rekabet ortamının kuralları, bu kuralların ihlâli halinde de yaptırımları vardır!

Güçlünün zayıfı ezmediği, haksız kazancın kanıksanmış bir olgu haline gelmediği bir düzenin tesisi için kurallara ve yaptırımlara ihtiyaç olduğu açıktır. Rekabet Kanunu, bu ihtiyaca dönük bir düzenleme olarak uygulanmaya çalışılmaktadır. Ülkedeki ekonomik gücün belirli ve sınırlı sayıda kişi ya da işletme tarafından kontrolü, yalnızca iktisadi açıdan toplumsal bir refah kaybı ile sonuçlanmamaktadır. **Denetlenemeyen ekonomik güç, aynı zamanda çoğulcu demokrasinin gelişmesini engelleyen bir unsur olarak da görülmelidir.** Dolayısıyla rekabet hukukunun ya da mevzuatının, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, iktisadi olarak piyasa mekanizmasının, siyasi olarak ise çoğulcu demokrasi anlayışının ilerleme kaydettiği bir dönemde uygulanmaya başlanması bir tesadüf olmasa gerektir.

Rekabetçi düzene aykırı ekonomik gücün en somut örneği kartellerdir. Karteller, teşebbüsler arasında yapılan, özellikle fiyat, arz miktarı, satış şartları vb. piyasa unsurlarının birlikte belirlendiği ya da müşteri veya bölge bazında pazarın paylaşıldığı anlaşmalardır. Rakiplerin anlaşarak bir anlamda **“kendi aralarındaki rekabetten vazgeçmeleri”** açıkça yasaklanmıştır. Konuyla ilgili hükümler Rekabet Kanunu’nun 4. maddesinde düzenlenmiştir.

Belirtmek gerekir ki, rekabet hukukunun **“sözleşme özgürlüğüne”** getirdiği bu kısıtlama, toplumsal refahı artırmaya yöneliktir. Dolayısıyla, Kanun’un 5. maddesinde yer verildiği üzere, rekabeti belirli ölçüde sınırlasa da, tüketici yararını artıran, teknolojik ve ekonomik gelişmeye katkıda bulunan teşebbüsler arası anlaşmalar Kanun’un bu genel yasaklayıcı hükmünden muaftır. **Bu bakımdan, rekabet hukukunun, nihâi olarak rekabet sürecini ya da rakipleri değil, toplumsal refahı korumayı amaçladığını belirtmek gerekir.**

Kanun’un 6. maddesi ile yasaklanan diğer esaslı bir husus, hâkim durumdaki teşebbüslerin, pazar güçlerini kötüye kullanmalarıdır. Hâkim durumdaki teşebbüsün, fiyat, arz miktarı, satış koşulları gibi iktisadi parametreleri piyasada rakiplerinden ve müşterilerinden bağımsız olarak tek başına belirleyebilecek bir ekonomik güce sahip olduğu kabul edilir. **Bu yönüyle, hâkim**

durumdaki teşebbüsler, Rekabet Kanunu çerçevesinde, diğer teşebbüslere kıyasen özel bir sorumluluğa sahiptir. Herhangi bir teşebbüsün Kanun kapsamında olağan sayılacak bir eylemini, hâkim durumdaki teşebbüsün yapması, bir kötüye kullanma hali ve dolayısıyla rekabet ihlali olarak değerlendirilebilmektedir.

Kötüye kullanma haline bir örnek, hâkim durumdaki teşebbüslerin, uzun süreyle maliyetlerin altında fiyat belirleyerek veya dağıtım kanallarını kapatarak, rakiplerinin pazara girişini önlemeye, onları pazar dışına çıkartmaya ya da faaliyetlerini zorlaştırmaya dönük eylemleridir. Benzer biçimde, bu tür teşebbüslerin, aşırı veya yıkıcı fiyatlama yoluna gitmeleri ya da bir mal veya hizmetin üretimini, satışını ve teknik gelişimini kısıtlamaları; hâkim durumda olmaktan kaynaklanan avantaj ve güçlerini pazardaki rekabeti bozacak şekilde kullanmaları da bu madde kapsamında yasaklanmıştır.

Karteller ve hâkim durumunu kötüye kullanan teşebbüsler, Kurum tarafından yürütülen soruşturmalarla tespit edilmekte ve ağır idari para cezaları ile cezalandırılmaktadır. Teşebbüslerin bu tür ağır cezalara muhatap olmamaları için, Kanun'da yer alan yasaklamalara aykırı biçimde hareket etmemeleri gerekmektedir.

Rekabet Kurumu'nun piyasa denetiminin üçüncü ayağını da, Kanun'un 7. maddesi kapsamında ele alınan yoğunlaşmaların ya da teşebbüsler arası birleşme ve devir işlemlerinin kontrolü oluşturmaktadır. Taraf teşebbüslerin cirolarının veya pazar paylarının belirli eşiklerin üzerinde bulunması halinde birleşme ve devir işlemleri Rekabet Kurulu'nun iznine tâbi kılınmıştır. Bu bağlamda, Kurul'un birleşme ve devralmalara ilişkin tebliğinde belirtilen eşiklerin üzerindeki işlemlerin Kurul'a bildirilmesi zorunludur.

4. Rekabet savunuculuğu nedir?

“**Rekabet savunuculuğu**”nun önemi, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabetin ülke ekonomisi ve refahına çok önemli katkılar sağladığına ilişkin kabüle ya da gerçeğe dayanmaktadır.

Rekabet savunuculuğu, rekabet kurallarını ihlâl eden teşebbüslere birtakım yaptırımların uygulanması ve bu şekilde rekabetin korunması olarak anlaşılmamalıdır. Rekabet savunuculuğu daha ziyade, rekabet otoritesinin, rekabetin önemi konusunda toplumsal duyarlılığı artırmaya ve rekabetin nasıl tesis edileceğine ilişkin görüşlerini yetkili merciler ve kamuoyu ile paylaşmaya dönük tüm faaliyetlerini kapsamaktadır.

Ayrıca, belirtmek gerekir ki, diğer kamu kurumlarının sorumlulukları çerçevesinde ele alınabilecek, devlet yardımlarının izlenmesi ve denetlenmesi dâhil, kayıt dışı ekonominin asgariye indirilmesi ve haksız rekabet başlığı altında toplanabilecek eylem ve işlemler de bütüncül bir bakış ve başarı açısından üzerinde durulması gereken diğer konulardır. **Bu nedenle, rekabetin korunması ve geliştirilmesine yönelik olarak yorumlanabilecek her tür kurumsal ve toplumsal çaba, geniş anlamda rekabet savunuculuğu olarak tanımlanabilir.**

Rekabet savunuculuğunun temel hedeflerinden biri, sürdürülebilir bir rekabet ortamının hayata geçirilmesi suretiyle teşebbüslerimizin rekabet gücünün artırılmasıdır. Yurt içinde rekabetçi bir ekonomik düzenin, dolayısıyla rekabet gücüne sahip teşebbüslerin varlığı, dünya pazarlarına açılmanın anahtarıdır. Ekonominin, kartellerle ve tekellerle, kalıcı ve sürdürülebilir bir rekabet gücü elde edebilme imkânı bulunmamaktadır. Teşebbüslerin rekabeti ihlâl ederek ya da “**rekabetten kaçınarak**” elde etmeye çalışacakları kârlılık, olsa olsa kısa vadeli olacaktır. Böyle bir strateji, uzun vadede küresel ekonominin ve rekabetin gerçekleri karşısında kaybetmeye mahkûmdur.

Rekabet gücü, piyasa mantığını ve dinamiğini yapay bir biçimde sekteye uğratan rekabete aykırı anlaşma ve eylemler sayesinde değil, piyasa ekonomisinin doğal işleyişi sonucu ortaya çıkacak ekonomik etkinlik ve verimlilik nedeniyle kalıcı ve sürdürülebilir olacaktır. Bu

nedenle, ihtiyaç duyulan ilk unsur, piyasa dinamiklerini olabildiğince koruyan rekabet kurallarının ve teşebbüslere sağlıklı bir rekabet ortamı sağlayan hukuk altyapısının varlığıdır.

Tabiidir ki, maliyetlerini düşüremeyen, teknoloji geliştiremeyen, insan kaynağına yatırım yapmayan, yeni stratejiler ortaya koyamayan teşebbüslerin faaliyet gösterdiği piyasalarda rekabet beklenen düzeyde olmayacaktır. Bu tür piyasalarda rekabet gücü, ne yükselecek ne de sürdürülebilir olacaktır.

Teşebbüslerimizin rekabet gücü arttığı ölçüde, “**kendimi rakibimden nasıl korurum**” endişesi, yerini “**ben daha iyisini yapabilirim**” iddiasına bırakacaktır. Yurt içinde pazarda tutunmak ve gelişmek için uyum sağlanacak bir rekabet ortamı ve disiplini, stratejilerimizi, anlayışımızı ve ufkumuzu, dolayısıyla da başarılarımızı “**bölgesel**”, hatta “**küresel**” ölçüğe taşıyacaktır.

Rekabet, modern dünyanın ortak dili olmaya başlamıştır. Bir ülkede, rekabet ihlallerini soruşturan, ihlal durumunda ceza verebilen bir kamu yönetimi organının bulunması önemlidir. Bu bir gelişmişlik göstergesidir. Bu çerçevede, Rekabet Kurumu’nun bugün itibarıyla geldiği nokta; aldığı kararlar ve yaptığı faaliyetler, ülkemiz açısından sevinilecek bir düzeyi temsil etmektedir.

5. Rekabet savunuculuğu konusunda Rekabet Kurumu’na nasıl bir görev düşmektedir? Rekabet savunuculuğunun kurumsallaşması Rekabet Kurumu’nun tek başına sorumlu olduğu bir görev midir?

Sürdürülebilir rekabet ortamının oluşması için çaba gösterilmesi, rekabet savunuculuğunun temelidir. Bu bağlamda, ülkemiz açısından, etkin bir uygulamaya imkan verecek bir mevzuat alt yapısının geliştirilmesi ve ilgili kurum olarak da Rekabet Kurumu’nun güçlendirilmesi ilk akla gelen tedbir gibi gözükmektedir. Ayrıca ifade etmek gerekir ki, Rekabet Kurulu’nun alacağı kararların yerindeliği, hukûkîliği, eğiticiliği, yönlendiriciliği ve caydırıcılığı,

yani “**kalite**”si, etkinliğin en önemli belirleyici kriteridir. Ancak bu durum tek başına daha rekabetçi bir ekonominin tesisi için yeterli değildir.

Kurumsal hafızamız, ekonomide rekabetin sağlanması ve korunmasının, yalnızca Rekabet Kurumu’nun sorumluluğunda gerçekleştirilemeyecek kadar önemli ve kapsamlı bir konu olduğunun çarpıcı örnekleri ile doludur. Rekabetin önemi üzerinde toplumsal bir mutabakat oluşmadıkça, ülke ekonomisinin daha rekabetçi kılınması yönündeki çabalar eksik kalacaktır. Ülkemiz ekonomisinde sağlıklı bir rekabet düzeninin yerleştirilebilmesi, tüm kurum ve kuruluşların ve hatta birer tüketici olarak hepimizin rekabet kültürüne ve bilincine sahip olması ve rekabet savunuculuğunun kurumsallaşması ile mümkündür.

Bu bakımdan, rekabet savunuculuğunun kurumsallaşmasını ve geniş bir toplumsal tabana dayanmasını sağlamak, Rekabet Kurumu’nun temel görevleri arasındadır. **Bu nedenle, küçük büyük bütün teşebbüsler, teşebbüs birlikleri, sanayi ve ticaret odaları, barolar ve diğer sivil toplum örgütleri ve medya ile Kurumumuz arasındaki ilişkiler hayati önemi haizdir. Kurumsallaşmanın gerçekleşmesi için Rekabet Kurumu parlamento, hükümeti, bakanlık ve bakanlıklara bağlı kurum ve kuruluşlar ile yüksek yargı, düzenleyici kurulları, yerel idare ve belediyeler ile üniversiteleri, yalnız konunun diğer önemli aktör ve muhatapları olarak değil, aynı zamanda işbirliği yapacağı birer paydaş olarak görmektedir.**

6. Teşebbüsler /işletme yöneticileri konuya nasıl yaklaşmalıdır?

Şüphesiz, küçük büyük bütün teşebbüslerimizden ilk beklentimiz, hiçbir şekilde rekabet ihlâli sayılan eylemlerin içinde olmamalarıdır. **Ne kayıt dışılıkla ve haksız rekabetle ne de rekabet ihlali ile kalıcı bir başarı elde edilir! Bilinmelidir ki, rekabet gücünün kalıcılığı ve sürdürülebilirliği, âdil rekabet ortamında ayakta kalmayı ve kâr etmeyi öğrenmekten geçmektedir.** Teşebbüs ve teşebbüs yöneticilerimizin, rekabet ihlâli gibi her geçen gün daha

fazla ayıplanan ve cezalandırılan bir suç ile gündeme gelmeleri, tabii ki, öncelikle kendilerinin, sonra da bizim istemeyeceğimiz bir durumdur.

Geçen yılki Mektubumuzda da belirtildiği gibi ne küresel kriz, ne de sektör düzeyindeki bir kriz, Rekabet Kanunu'nun uygulanmasının askıya alınması veya gevşetilmesi konusunda hukuki bir gerekçe oluşturur. Şayet teşebbüslerimiz bilerek veya bilmeyerek Rekabet Kanunu'nun suç saydığı bir eylem içindeyse, bu eyleme derhal son vermek durumundadır. Ancak eyleme son vermek her zaman teşebbüs açısından yasal sorumluluğu ortadan kaldırmayacaktır. Bu noktada, kartel içinde yer alan teşebbüslerin ağır para cezalarından kurtulmak için "**pişmanlık uygulaması**"ndan yararlanmak yolunu seçmeleri uygun olacaktır. Web sitemizde (www.rekabet.gov.tr), bu konuda gerekli bilgiler detaylı biçimde verilmiş bulunmaktadır.

Kullanılan girdilerin satın alındığı teşebbüsler, aralarında anlaşarak, üretimi kısırarak ve fiyatı yükselterek kullanıcılara zarar veriyorsa, bunun Kurum'a mutlaka bildirilmesi ve engellenmesi gerekmektedir. Mal veya hizmetlerin satın alındığı firmalar, yeniden satış fiyatını dayatıyorsa veya başka malların da alınması konusunda baskı yapıyorsa bu durumun Kurum'a bildirilmesini herkesin görev kabul etmesi önemlidir. Rekabet mevzuatına göre, hiç kimsenin ölçüsüz biçimde "**rekabet etme yasağı**" getirme hakkı yoktur. Hiç kimsenin başka teşebbüslerin belli bir piyasaya girmesini engelleme veya yasal olmayan yöntemlerle o piyasadan dışarı çıkmaya zorlama hakkının olmadığını da hatırlatmakta yarar görmekteyiz.

Teşebbüslerin bilerek ya da bilmeyerek yaptıkları rekabet ihlalleri, kuşkusuz rekabet sorunlarının tek kaynağı değildir. **Kurumsal çalışmalarımız, bazı rekabet sorunlarının temelinde kamusal düzenlemelerin bulunduğunu göstermektedir.** Yasal düzenlemelerin bir bölümü, piyasa ekonomisi mantığının ve kurallarının henüz işlerlik kazanmadığı geçmiş dönemlere ait izler taşıyabilmektedir. Öte yandan, ekonomik, sosyal ya da kültürel amaçlarla ortaya konan kamusal düzenlemelerin kimi zaman piyasalarda rekabeti sınırlayıcı etkileri görülebilmektedir. Rekabet Kurumu bu türden düzenlemelere yönelik olarak ilgili kamu mercilerine görüş verme imkanına sahiptir. Teşebbüslerimiz, rekabet ortamını olumsuz etkileyen düzenlemelerin tespiti konusunda Kurum'un önemli bir bilgi kaynağıdır. Bu tür

düzenlemelerin, teşebbüslerimiz tarafından Kurum'a iletilmesi, sorunların çözümüne katkıda bulunacak etkili bir yoldur.

Kurumumuz, her türlü talep ve şikâyeti ya da başvuruyu sonuçlandırmak için titiz bir çalışma yürütmektedir. Başvuruların ilgili mevzuat çerçevesinde ele alınıp alınamayacağı ve nasıl değerlendirileceği kararı verilirken, ince elenip sık dokunulmaktadır. Böyle bir yaklaşım, hem başvuranların taleplerine değer vermenin ve sonuç almalarının, hem de kararların hukuken sağlıklı olmasının temel şartıdır. Kısaca belirtmek gerekirse, “**rekabet ihlâli**” anlamına gelmeyecek durumlarda şikâyetler reddedilmekte, mevzuat dâhilinde karar verilemeyecek konular ise Kanun kapsam dışında kabul edilmektedir. Kapsam dışı konuların çoğu ise haksız rekabete ve kayıt dışı ekonomiden kaynaklanan sorunlara ilişkin şikâyetlerden oluşmaktadır.

7. Haksız rekabetten ve kayıt dışı ekonomiden kaynaklanan sorunlar, teşebbüslerin rekabet etmesini zorlaştırmakta ya da engellemektedir. Ancak Rekabet Kurumu, bu sorunların çözümü için doğrudan muhatap ve yetkili mercii konumunda değildir.

Rekabet düzeni içinde “**âdil bir yarışın**” olması için her şeyden önce teşebbüslerin eşit kurallara tabii olması gerekmektedir. Oysaki, Rekabet Kurumu'na yapılan başvuruların önemli bir kısmı, “**haksız rekabet ve kayıt dışı ekonomiden kaynaklanan sorunlar**”la ilgilidir. Bu durum, yarışın âdil olmadığına bir göstergesidir.

Bir piyasada faaliyette bulunan teşebbüslerin önemli bir kısmının, yasalara aykırı olarak vergi ve benzeri mali yükümlülüklerini yerine getirmemesi, kaçak işçi çalıştırması, işin gerektirdiği kalite, standart ve güvenlik koşullarında faaliyet göstermemesi, daha baştan, rekabetçi bir ortamın oluşmasını engellemektedir. Her ne kadar, Rekabet Kurumu'nun doğrudan görev alanına girmese de, kayıt dışı ekonomiden kaynaklanan ve rekabeti engelleyen sorunların çözümünü, rekabet savunuculuğunun başarısı açısından önemli görmekteyiz.

Bu noktada, rekabetçi piyasa açısından üzerinde önemle durulması gereken diğerk bir husus olan “**haksız rekabet**” konusunun da, Rekabet Kurumu’nun görev alanı dışında kaldığını belirtmeliyiz. Önemle belirtmek gerekir ki, Rekabet Kurumu, daha çok Ticaret Kanunu çerçevesinde ele alınması gereken “**haksız rekabet**” konusunun doğrudan muhatabı; haksız rekabeti önleme ve sonuçlarını ortadan kaldırmakla görevli ve yetkili mercii değildir. Dolayısıyla Rekabet Kanunu kapsamında ele alınan rekabet ihlalleri ile haksız rekabet fiilleri birbirinden farklıdır.

Aynı şekilde, piyasaya ayıplı mal satışı veya hizmet sunulması ve aldatıcı nitelikte reklam yapılmasının önlenmesi gibi tüketiciyi korumaya yönelik tedbirler almak da doğrudan kurumsal sorumluluğumuz dahilinde değildir.

Bilindiği gibi, rekabet etme hakkının, aldatıcı veya dürüstlük kurallarına aykırı her türlü davranışlarla kötüye kullanılması “**haksız rekabet**” olarak nitelendirilmektedir. Örneğin, rakibin ya da başkalarının ürünlerini, faaliyetlerini kötülemek, ahlaki veya mâli durumu hakkında gerçeğe aykırı bilgi vermek, kendi ürünleri ve faaliyetleri hakkında yanlış veya yanıltıcı bilgi vermek, tüketicinin tercihlerini etkilemek amacıyla gerçekte sahip olmadığı halde sanki bir takım ödül veya belgelere sahipmiş gibi davranmak, başkalarının piyasada tanıtmış olduğu marka, işletme adı, logo, ürün ambalajları gibi tanıtıcı ad ve işaretlerde karışıklık yaratarak başkalarının tanınmışlığından yararlanmaya çalışmak, haklı bir neden olmaksızın başkalarının ticari sırlarını elde etmek, kullanmak veya ifşâ etmek, karşılaştığımız başlıca haksız rekabet hallerine örnektir.

Bu hallerde Rekabet Kurumu’na başvurulması, çözüme ulaşmayı sağlamayacağı gibi, Kurumun iş yükünün gereksiz bir şekilde artmasına neden olmaktadır. Konuyla ilgili sorunların muhatabı **Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile adli mahkemelerdir.**

8. Rekabet Kurumu ile teşebbüs birlikleri arasında stratejik paydaşlık ilişkisi vardır!

Oda, dernek, birlik gibi teşebbüs birliklerinin önemli bir bölümü, aynı zamanda birer sivil toplum örgütü olarak da nitelendirilebilir. Ancak bu örgütleri diğer sivil toplum örgütlerinden ayıran en önemli özellik, bunların, üyeleri adına, piyasalarda iktisadi etkileri olan kararlar alabilmesi ya da üyelerinin bu türden ortak kararlar alabilmesine dönük bir zemin oluşturmasıdır. Bu durum, teşebbüs birliklerine özel bir başlıkla yer vermemizin gerekçesini de açıklamaktadır.

Rekabet Kurumu açısından teşebbüs birliklerine düşen temel görev ve sorumluluğun ne olduğu bellidir! Hangi sektörde olursa olsun aynı sektördeki teşebbüsleri ya da rakipleri bir araya getiren oda, dernek, birlik, federasyon, konfederasyon veya benzeri bir organizasyon, üyelerine hizmet etmeye çalışırken, rekabet mevzuatı ve rekabetçi yaklaşıma aykırı davranışlar konusunda üyelerini bilgilendirmek, eğitmek ve yönlendirmek durumundadır. **Her hâlükârda, sakınılması gereken en önemli husus, herhangi bir teşebbüs birliğinin rekabet ihlaline önyak olmasıdır.**

Bu bağlamda, teşebbüs birliklerinin, zaman zaman üyeleri arasında fiyat, üretim miktarı, satış koşulları gibi rekabete ilişkin kararları etkileyebilecek piyasa bilgilerinin paylaşıldığı bir zemin olarak kullanılması, rekabet ihlallerine yol açmaktadır. Benzer şekilde, teşebbüs birliklerinin üyelerine yönelik fiyat tavsiyelerinin, üye teşebbüslerce sabit fiyat olarak algılanması ve uygulanması, Rekabet Kurumu'nun sıkça soruşturma konusu yaptığı hususlardandır. **Bu nedenle, teşebbüs birliklerinin sabit fiyat uygulamasına yol açabilecek nitelikteki düzenlemeler konusunda duyarlı olması ve üyelerini bu konuda açıkça uarması yerinde olacaktır.** Aksi takdirde, rekabet ihlalinin örgütleyen, başlatan, kolaylaştıran veya yardımcı olan teşebbüs birlikleri ve üyeleri, ağır bir ceza ile karşılaşabilecektir.

Teşebbüslerimizin sektörde karşılaştıkları sorunları dikkatle ele almadan, âdil ve etkin bir rekabet düzeni oluşturmanın mümkün olmadığı inancındayız. Önüç yıllık kurumsal

tecrübemiz, bu sorunlardan bazısının kamusal düzenlemelerden, bazısının piyasa yapısından, bir kısmının ise bizâtihi teşebbüslerin daha rekabetçi ve stratejik imkanları görememesinden kaynaklandığına işaret etmektedir. Rekabet Kurumu pek tabiidir ki, tüm sorunların çözüm mercii olamaz. Ancak sorunların gerçek kaynağını tespit etmek ve en azından kamu kaynaklı sorunları asıl muhataplarına ulaştırmak konusunda Kurumun önemli bir misyon üstlenebileceğine inanmaktayız.

Rekabet Kurumu olarak talebimiz, rekabet kurallarının teşebbüsler tarafından ihlâl edilmemesi konusundaki uyarıların sadece bizden değil, tüm teşebbüs birliklerinin yöneticileri tarafından da yapılmasıdır. Dolayısıyla, rekabet savunuculuğunun yerleşmesi, yaygınlaşması ve etkinleşmesi bakımından en stratejik paydaşımız, teşebbüs birlikleridir. Bu vesileyle, teşebbüs birlikleri ile işbirliğini çok önemseydiğimizizin altını bir defa daha çizmek istiyorum.

9. Rekabet savunuculuğuna ilişkin olarak siyaset kurumunun duyarlılığı ne olmalıdır?

Toplumsal refahın nasıl artırılacağı ve bölüşüleceğine ilişkin tartışmalar, arayışlar elbette ki devam edecektir. Devletin iktisadi müdâhalelerinin niteliği ve kapsamı konusunda farklı yaklaşımlar, kuramlar bundan sonra da varlığını sürdürecektir. Siyaset kurumundan, her şeyden önce bu tartışmalardan gerekli çıkarımları yaparak, ekonomi politikalarına yön vermesi beklenmektedir. Bu noktada, mevcut küresel ekonomik düzende rekabetçi piyasa modelinden daha üstün bir alternatifin olmadığına ilişkin yaklaşımın da dikkate alınması yerinde olacaktır.

Avrupa Birliği ile bütünleşme ya da üyelik sürecine ilişkin sorumluluklarımız mahfuz olmak kaydı ile iktidardaki veya muhalefetteki siyasi kadrolar, konu hakkında herhalde duyarlı olmalıdırlar. Çünkü serbest piyasa düzenini esas alan ekonomi politikaları, küçük farklılıklarla hemen tüm partilerimiz tarafından benimsenmiş gözükmektedir. Durum böyle olmasına rağmen, maalesef, beklendiği ölçüde, özellikle rekabet kültürü konusunda yaygın veya en azından, yeterli bir duyarlılığın var olduğu tespitini yapmak zordur.

Bu çerçevede, yasalarımızın rekabetçi ilke ve esaslara göre tasarlanması, eleştirilmesi ve geliştirilmesi, ekonomik ve sosyal açıdan çok önemlidir ve modern hukuk altyapısının “olmazsa olmaz”ıdır. Rekabetçi düzenin ya da etkin bir rekabet ortamının gerekliliğinin, parti liderlerimiz veya parti sözcüleri tarafından dile getirilmesi anlamlı olacak, böyle bir söylem, kamuoyunun dikkatini çekecektir. Konunun siyasi partilerimizin programlarında daha geniş bir yer bulması, rekabetçi yaklaşımların siyasi ve toplumsal ölçekte daha iyi anlaşılmasına ve rekabet hukukunun etkin şekilde uygulanmasına büyük katkı sağlayacaktır.

10. Kamu yönetiminin bütünlüğü çerçevesinde konu nasıl anlaşılmalıdır? Merkezi ve yerel yönetimler rekabet savunuculuğu bağlamında neler yapabilir?

Merkezi ve yerel idarelerin kamu hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin olarak çıkardıkları yasa, yönetmelik ve benzeri düzenlemelerin, doğaldır ki çok çeşitli ekonomik, sosyal ya da kültürel amaç ve sonuçları olabilmektedir: Belirli bir sektörde yatırımı teşvik etmek, istihdamı artırmak, çevreyi korumak ya da hizmet kalitesine ve güvenliğine ilişkin standartlar geliştirmek gibi. Ancak, amacı ne olursa olsun, bu düzenlemelerin zaman zaman, piyasalardaki rekabet şartları üzerinde önemli etkileri görülebilmektedir.

Bugüne kadar piyasalara ilişkin yaptığımız çalışmalar, ülke ekonomisinin daha rekabetçi bir yapıya kavuşabilmesi bakımından kamusal düzenlemelerin ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Bu nedenle düzenlemeyi yapan veya uygulayan kurum ve kuruluşların rekabetçi bir bakış açısıyla bir düzenlemeyi tasarlaması ya da uygulaması, rekabetin geliştirilmesi bakımından hayati önemi haizdir. Karar alıcı ve uygulayıcıların bunu yaparken şu soruyla başlaması yerinde olacaktır: **Acaba söz konusu kamusal amacı gerçekleştirmek için düzenlemede öngörülen yöntem piyasalardaki rekabeti kısıtlıyor**

mu? Şayet böyle ise, bu kamusal amaca, rekabeti daha az kısıtlayıcı, hatta rekabeti teşvik edici alternatif bir yöntemle ulaşmak mümkün müdür?

Rekabet Kurumu, yeni yapılacak düzenlemelerin rekabete uygunluğunun denetlenmesi konusunda görüş bildirme yetkisine ve imkânına sahiptir. Ekonomik hayatı ilgilendiren kamu düzenlemelerinin ve idari işlemlerin Rekabet Kurumu'nun görüşüne başvurularak yapılmasının, muhtemel hataları önleyerek, bu düzenlemeyi yapan kurum ve kuruluşların başarısına katkıda bulunacağı konusunda kimsenin şüphesi olmamalıdır.

Kamu yönetimi bakımından rekabet savunuculuğunun anlamlı ve tutarlı bir işlev haline gelebilmesi için gerekli diğer bir unsur, devlet yardımlarının rekabet ortamını bozmadan yapılmasıdır. Bu nedenle Rekabet Kurumu, devlet yardımlarının hukûki bir zemine oturtulması; denetim ve izlenmesi yönündeki çabaları desteklemektedir. Bu durum, hem kamu yardımlarının daha etkin kullanımı açısından, hem de Türkiye'nin AB'ye olan taahhütlerinin yerine getirilmesi ve bütünleşme sürecinde mesafe alınabilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda, devlet yardımlarına ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki hükümet tasarısının bir an önce yasalaştırılması ve uygulamaya geçilmesi sevindirici, önemli ve olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Rekabet savunuculuğunun önemli uygulama alanlarından bir diğeri de kamu ihâleleri konusudur. Kamu iktisadi teşekküllerinin, merkezi ve yerel yönetimlerin, belediyelerin, kısacası kamu kuruluşlarının düzenledikleri ihâlelerin sonuçları, piyasalardaki rekabeti doğrudan etkileyebilmektedir. **Bir kamu ihâlesinin rekabetçi bir bakış açısıyla tasarlanması ve düzenlenmesi, daha baştan rekabetin tesisini sağlayarak, ileride çözümü daha güç ve karmaşık rekabet sorunlarının ortaya çıkmasını engelleyecektir.** İnaniyoruz ki, Rekabet Kurumu ile Kamu İhale Kurumu'nun bu alanda halen devam etmekte olan işbirliği ve işbirliğini hayata geçirme çabaları, önümüzdeki dönemde rekabet savunuculuğunun kurumsallaşması konusunda başarılı bir örnek olacaktır.

11. Yargı denetimi rekabet ortamının gelişimi açısından önemlidir!

Ülkemizde rekabet ortamının oluşturulması ve geliştirilmesi sürecinde yargı kurumunun önemli bir yere ve role sahip olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Hukuk devleti ilkesinin bir gereği olarak, Rekabet Kurulu kararları Danıştay’da temyiz edilebilmektedir. Dolayısıyla, kurumsal etkinliğimizin belirleyici kriterlerinden biri, aldığımız kararların hukuka uygunluğudur. Alınan kararlar, hukuka uygun olduğu ölçüde geçerli olacak ve uygulanabilecektir. Tek başına bu husus dahi, yüksek yargının, ülkemizde sağlıklı ve tutarlı bir rekabet içtihadının oluşturulmasında ne kadar etkili olabileceğini göstermektedir.

Yüksek yargının, temellerini modern iktisadi teori ve ilkelerden alan rekabet mevzuatına, hukuk sistemimiz içinde özel bir ihtisas alanı olarak yaklaşması, rekabet hukuku uygulamalarının başarısına olduğu kadar, rekabetçi piyasa yapılarının oluşumuna ve gelişimine de ciddi katkılar sağlayacaktır. Bu nedenle, bir bakıma, yargının, “rekabet düzeninin koruyucusu” olmak gibi bir rolü de vardır. Bu rolü, rekabet hukukunun kurumsallaşması açısından çok önemli bir unsur olarak görmekteyiz.

Rekabet ihlallerine ilişkin yürütülen önaraştırma ve soruşturmaların başarısı ve etkinliği, yerinde incelemelerde temin edilen bilgi ve belgelerin, yeterli ölçüde, zamanında ve hukuka uygun olarak elde edilmiş olması şartına bağlıdır. Kurum uzmanları, yerinde incelemelerin engellenmesi ya da bu ihtimalin varlığı halinde, sulh ceza hakimlerinin kararı ile denetim yapabilmektedir. Dolayısıyla, ilgili mahkeme ve hâkimlerimizin konuya ilişkin yaklaşımları kurumsal başarımız açısından belirleyici niteliktedir.

Sonuç olarak, hukuk düzeninin güçlenmesi ve ekonominin hukuk altyapısının sağlamlaşması bağlamında yargı organlarının rolü önemlidir. Rekabet Kurulu kararlarının geçerliliği ve Kurum’un yerinde incelemelerinin etkinliği ise, yargı organlarının alacağı kararlarla doğrudan ilişkilidir.

12. Rekabet savunuculuğunda Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların yeri ve rolü nedir?

Enerji, telekomünikasyon, finansal piyasalar ve medya gibi belli bir sektörü ya da kamu ihâleleri gibi belirli bir alanı düzenleme ve denetleme yetkisine sahip olan Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Kamu İhale Kurumu, Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu ve Şeker Kurumu'nun kamu yönetiminin bütünlüğü anlayışı çerçevesinde ve rekabet savunuculuğu konusunda çok önemli görevlerinin olduğu muhakkaktır. Esasen, ilgili sektörlerde **“rekabetçi bir piyasa düzeninin tesisi”**, bu kurumların uygulamakla sorumlu oldukları yasalarda temel görevlerden biri olarak sayılmıştır. Bu bağlamda, düzenleyici ve denetleyici kurumlar ile ekonominin bütün alanlarına dönük bir görev üstlendiği kabul edilebilecek Rekabet Kurumu'nun amaçları ve sorumlulukları yer yer örtüşmektedir. **Dolayısıyla, toplumsal düzeyde bir “kamu başarısı”na imza atacak ortak bir vizyon ve misyon arayışına ya da koordinasyona ihtiyaç vardır.** Tek başına bu husus bile, bu kurumlar ile Rekabet Kurumu arasındaki işbirliğinin niçin gerekli olduğunu ortaya koymak bakımından yeterlidir.

Düzenleyici ve denetleyici kurumların sektörel bilgi ve uzmanlığını, Rekabet Kurumu'nun rekabet konusundaki birikimi ve uzmanlığı ile birleştirmek, tutarlı, sağlıklı ve küresel ekonominin gereklerine uygun bir kamu politikasını yürütebilmek bakımından son derece önemlidir. Bu çerçevede, düzenleyici kurumlar arasında sürekli ve kalıcı bir istişâreye ve işbirliğine yönelik her türlü çabayı, rekabet savunuculuğunun somut bir adımı olarak değerlendirmekte ve desteklemekteyiz. Nitekim, Rekabet Kurumu ve İktisadi Araştırmalar Vakfı işbirliğinde, **30 Nisan 2010** tarihinde İstanbul'da yapılacak bir günlük rekabet savunuculuğu temalı toplantıda bütün düzenleyici kurum başkanları ile bir araya gelinecek ve konu tartışılacaktır.

13. Özelleştirme işlemleri rekabet savunuculuğunun özel bir uygulama alanıdır!

Küreselleşmenin ivme kazandığı, kamu işletmelerinin iktisadi hayattaki rolünün sorgulandığı son otuz yılda, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hemen hemen tüm hükümet programlarında özelleştirmelere önemli bir yer ayrılmıştır. Bu süreçte kazanılan deneyim, özelleştirme politikasının ülke ekonomisinin dönüşümünde ve endüstrilerin yeniden yapılandırılmasında önemli bir rol oynayabileceği fikrini daha fazla güçlendirmiştir. Kamu varlığı el değiştirirken, daha rekabetçi bir piyasa yapısının oluşturulmasına yönelik bir politika takip edilmesi, uzun dönemde ekonomik verimliliğe katkı sağlayacaktır. Rekabet ve özelleştirme politikası arasındaki bu yakın ilişki, özelleştirme işlemlerini rekabet savunuculuğunun önemli bir uygulama alanı haline getirmektedir.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığınca ya da diğer kamu kuruluşlarınca gerçekleştirilen özelleştirme işlemlerine ilişkin mevzuatımızda iki aşamalı bir değerlendirme süreci söz konusudur. Bu aşamalardan ilki ön bildirim sürecidir. Rekabet Kurulu, ilgili pazarda böyle bir özelleştirmenin ne gibi sonuçlar doğuracağını, özelleştirilecek teşebbüsün varsa sahip olduğu hukuki veya fiili imtiyazların özelleştirme sonrası durumunun ne olacağını değerlendirmekte ve ilgili pazarın daha rekabetçi bir yapıya kavuşturulmasına yönelik önerilerini bir görüş olarak ilgili kamu idaresine sunmaktadır. Söz konusu özelleştirmeye ilişkin ihale şartnamesi Rekabet Kurulu'nun görüşü dikkate alınarak hazırlanmaktadır.

İkinci aşama, izin verilmesi aşamasıdır. İhale işleminin sonuçlanmasından sonra her dosya Rekabet Kurulu'nca ayrı ayrı değerlendirilmekte ve rekabetçi piyasa düzeni açısından durum uygun görülüyor ise izin verilmektedir.

14. Sivil toplum örgütleri açısından yapılabilecekler nelerdir?

Günümüz toplumlarının tipik özelliklerinden biri de “**örgütlü toplum**” olmalarıdır. **Haklarına sahip çıkan, üyelerinin ve toplumun çıkarlarını savunmayı misyon olarak benimseyen “sivil toplum”, demokratik sistemin ve hukuk devletinin kurumsallaşmasının en önemli teminatıdır.** Meslek teşekkülü yöneticilerimizin konuyla ilgili inisiyatif ve açıklamaları, rekabetçi duyarlılığın toplumsallaşmasını ve kurumsallaşmasını hızlandıracaktır. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Türk Eczacıları Birliği gibi kamu kurumu niteliğindeki meslek teşekküllerinin yanı sıra, özellikle, üretici veya tüketici dernekleri ya da toplumsal hayatın geliştirilmesi amacına dönük olarak teşkil edilmiş Tüketici Dernekleri Federasyonu, Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği, Türkiye Genç İşadamları Derneği, Rekabet Derneği gibi “**gönüllülük**” esaslı sivil toplum kuruluşlarından beklentimiz, maruz kalınan veya haberdar olunan rekabet ihlallerini bize bildirmeleridir. Rekabetçi anlayış ve duyarlılığın, birlik, oda veya derneğin üyelerine dönük bilgilendirme çabaları ve yayınları arasında yer alması, kalıcı sonuçlar doğuracaktır. **Rekabet ihlallerine duyarlı göz sayısı arttıkça, rekabetçi ortam daha da gelişecek, rekabet hukukunun caydırıcı etkisi de artacaktır.**

Ayrıca, yakın paydaşlarımız olarak kabul edilebilecek rekabet avukatları ve danışmanlarının bu alandaki çabalarına önem atfettiğimizi ifade etmeliyiz. Çünkü bu çabalar, rekabet hukuku ve anlayışının kurumsallaşmasına katkıda bulunacaktır.

Sivil toplum örgütlerinin, ilgili oldukları alandaki kamu düzenlemelerinin rekabet ortamını bozucu etkiler yaratıp yaratmadığı konusuna duyarlı olmasında, bu tür aykırı hükümlerin düzeltilmesi için her fırsatta talepte bulunması veya inisiyatif kullanmasında önemli kamusal yararlar bulunmaktadır. Bu bakımdan, sivil toplum örgütleri, kurumsal olarak en önemli paydaşlarımız arasındadır.

15. Rekabet savunuculuğunda medyaya düşen bir görev var mıdır?

Modern toplum, medya toplumdur. Kabul edilmelidir ki, medya, bütün yönleri ile toplumun ve bireyin “**hayat kalitesi**”nin yükselmesinde stratejik bir imkan veya unsurdur. **Yazılı veya görsel nitelikli ya da sanal ortamdaki medya teşebbüslerinin iş ahlâkı, sosyal sorumluluk ve etkinlik bağlamında rekabetçi piyasa kavram ve olgusuna yaklaşımları, toplumsal açıdan önemli sonuçlar doğurabilecektir.** Ekonomik olduğu kadar sosyal ve siyasal alanda da başarılı olmanın belirleyici kriterinin “**liyakât**” olması, ancak bu yönde bir iletişim ortamının; anlayış ve zihniyetin varlığı ile mümkündür.

Adil rekabetin gerektirdiği rekabetçi oyun kurallarına göre hak edilmiş ve kazanılmış sonuçlar ya da başarılar, kamuoyu tarafından fark edilmeli, bu konuda, belli bir farkındalık oluşmalı ya da oluşturulmalıdır. **Hak edilmiş başarıları ödüllendirici, haksız kazançları caydırıcı, eğitici ve yönlendirici bir medya ortamı, rekabet kültürünün oluşması ve gelişmesine katkıda bulunacak, rekabetçi duyarlılığı en üst düzeye ulaştıracaktır.** Tanıtma ve bilgilendirme amaçlı haber akışı ile rekabetin “**toplumsal bir değer**” olduğuna ilişkin yorum ve değerlendirmelerin varlığı ve yoğunluğu, rekabetçi ortamın oluşması kadar, her alandaki toplumsal değişme ve gelişmeye ivme kazandıracaktır. Sonuç olarak, medyanın ilgi ve desteğinin, rekabet kültürü ve bilincinin toplumsal ölçekte kurumsallaşmasına çok önemli katkılar sağlayacağı kuşkusuzdur.

16. Rekabet savunuculuğunun kurumsallaşmasında üniversitemiz önemli roller üstlenebilir!

Akademik çalışmalar rekabet savunuculuğunun kurumsallaştırılması çabasının önemli bir parçasıdır. Bu nedenle Rekabet Kurumu, kapasite geliştirme ve rekabet kültürü oluşturma amaçlı bütün faaliyetlerinde her zaman üniversite desteğinin elde edilmesine, üniversitemizle işbirliği yapmaya özen göstermektedir. Ancak bundan daha önemlisi, rekabet teorisi ve pratiğine ilişkin çalışmaların içinde bilim dünyasının varlığının sürekli ve

kalıcı bir zemine oturtulmasıdır. Rekabet Kurulu kararlarını ve kurum uygulamalarını politik, iktisadi ve hukuki boyutlarıyla inceleyen bilimsel çalışmalar, bizim için hayati nitelikte önemlidir.

Bu amaçla, rekabet hukuku ya da rekabetçi piyasa yaklaşımını esas alan zorunlu veya seçmeli derslere gerek lisans, gerekse yüksek lisans programlarında yer verilmesi, rekabet hukuku ve politikası anabilim dalının oluşturulması, enstitü veya merkezlerin kurulması, konunun üniversitelerimiz ve toplumsal açıdan benimsendiğinin önemli bir göstergesi olacaktır.

Bu bağlamda, iki üniversitemizle yıllardır sürdürdüğümüz, “**rekabet hukuku**” ve “**rekabet iktisadi**” alanlarındaki güncel gelişmelerin ele alındığı gelenekselleşen sempozyumlarımızı hatırlatmak gerekir. Önemli ve aktüel rekabet konularının ele alındığı “**çalıştay**”ların yanı sıra, birkaç üniversitemiz bünyesinde yönetici ve uzman arkadaşlarımız, yıllardır, rekabet hukuku ve politikası derslerinin yürütülmesine katkıda bulunmaktadır. Bunlara ilâveten, diğer üniversitelerimizle de ortak toplantılar yapmak ve proje geliştirmek isteğimizi ifade etmek uygun olacaktır.

17. Rekabet Kurumu, rekabet savunuculuğu görevini yerine getirirken ne tür faaliyetlerde bulunmaktadır?

Rekabet Kurumu on üç yıla yakın bir süredir Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un kendisine yüklediği görevleri yerine getirmeye çalışmaktadır. Bu süre içerisinde elde edilen deneyimi, her platformda paydaşlarımıza aktarmayı ve onlarla bu birikimi paylaşmayı bir görev ve sorumluluk olarak gördük. Bu amaç doğrultusunda Kurum, istenildiği durumlarda veya re’sen, kamu kurumlarına veya yetkililerine rekabet değerlendirmesi niteliğini taşıyan görüşler vermekte ve rekabeti olumsuz yönde etkileyebilecek nitelikteki kamu müdâhaleleri konusunda dikkati çekmektedir. Bu görüşlerin yetkili mercilere iletilmesi, yalnızca mevzuat çalışmaları ile sınırlı olmayıp, bilindiği gibi, özelleştirme, kamu ihaleleri gibi kamusal nitelikteki işlemler için de söz konusudur.

İşadamları ve avukatlar başta olmak üzere, kamuoyunu bilgilendirmeye yönelik seminer, konferans ve diğer eğitim programları düzenlemek, bunların önemli bir bölümünü TOBB ve üniversiteler ile işbirliği içerisinde gerçekleştirmek Kurum'un rekabet savunuculuğu adına yürüttüğü faaliyetleri arasındadır. Zaman zaman, ülkemizin çeşitli köşelerinde, ticaret ve sanayi odalarımızla müştereken yaptığımız "**Rekabet Kültürü ve İş Dünyası Toplantıları**"mızı devam ettirmek arzusundayız. Kurumumuz, rekabet literatürünün zenginleştirilmesi için, yapılan Kurum dışı akademik ve profesyonel çalışmaları teşvik etmekte ve yayımlamaktadır. Geçtiğimiz yıl yayımlanan **Rekabet Terimleri Sözlüğü** ve **Rekabet El Kitabı** gibi rekabet hukukundaki temel kavram ve uygulamaları açıklayan çalışmaların yanı sıra; uzmanlık, yüksek lisans ve doktora tezleri gibi akademik nitelikteki çalışmalar da yayınlarımız arasında yer almaktadır. Okuduğunuz **2010 Rekabet Mektubu**, rekabet savunuculuğuna verdiğimiz önemin anlamlı bir göstergesidir. **30 Nisan 2010**'da, kamu ve özel sektör temsilcileri ve üst kurul başkanlarımızla yapacağımız, bir günlük, **Rekabet Savunuculuğunun Kurumsallaşması Sempozyumu**'na daha önce işaret edilmişti.

İnsan kaynağımızın ya da beşeri kapasitemizin geliştirilmesi amacıyla, yurtiçindeki veya uluslararası nitelikteki toplantılar yakından takip edilmekte, önemli gördüğümüz ülke ve muâdil kurumlarla yakın temas geliştirilerek sürdürülmektedir. Nitekim, gururla belirtmeliyim ki, **27 Nisan 2010** tarihinde İstanbul'da başlayacak ve 100 civarında ülkeden temsilcilerin katılacağı, **Uluslararası Rekabet Ağı (ICN) 9. Yıllık Toplantısının** ev sahipliğini Türk Rekabet Kurumu üstlenmiştir.

Rekabet hukukunun dayandığı teorik ve pratik temellerin tüm paydaşlarımızca daha iyi anlaşılması bakımından, Kurulumuzun aldığı kararlar ile Kurum'un yaptığı diğer çalışmalar kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Kurum'un internet sitesi, Kurul kararları ve faaliyetlerimizin paydaşlarımızca rahatlıkla takip edilebilmesini sağlayacak şekilde geliştirilmektedir. Kamu yönetiminin "**şeffaflık, hesap verilebilirlik ve katılımcılık**" ilkelerinden hareketle, Kurumca yapılan her faaliyet, atılan her adım bu yolla kamuoyuna ulaştırılmaktadır. Buna ilave olarak, Kurum'un internet sitesi, paydaşlarımızdan gelen eğitim, seminer ve benzeri işbirliği

taleplerini kolaylıkla Kurum'a iletebilecekleri bir platform olarak yeniden tasarlanmaktadır.

Yeni "**Mektup**"larda buluşmak ümidiyle...